

Vào năm 54 tu i, ông Ngô i V V đ c làng báo qu c t bình ch n làm Ngh sĩ quan tr ng nh t trong năm 2011.

Ngh sĩ Ngô i V V tr c m t tác ph m s p đ t c a mình (DR)

Báo chí Anh M cũng nh các c quan truy n thông châu Âu quan tâm đ n Ngô i V V ch y u vì ông có thái đ b t khu t, không ph c tùng tr c các bi n pháp tr n áp, hù đ a tinh th n c a chính quy n Trung Qu c.

B b t h i tháng 4 năm 2011 r i b giam gi trong vòng 81 ngày mà không h có xét x , tr ng h p c a ông Ngô i V V đã t o ra m t làn sóng b t bình trong và ngoài n c. Trong kho ng th i gian b c m tù, m c dù b công an th m v n h n 50 l n, nh ng ông v n không nh ng b , b i vì cũng nh ông nói : ông đã không ph m pháp hay làm gì sai trái c . Đ c tr t do vào tháng 6 năm 2011, ông b quy t i tr n thu và nh v y bu c ph i n p 15 tri u nhân dân t (1,8 tri u euros) t i n ph t, ông hi n còn đang b đ i u tra v t i s h u các hình nh “khiêu dâm”.

T c ng v ngh sĩ, ông Ngô i V V nay đã tr thành bi u t ng c a t t c nh ng ng i b t đ ng chính ki n v i chính quy n Trung Qu c. Cu i tháng 12 v a qua, ông đã nh n tr l i ph ng v n c a đài RFI và nh t báo Le Monde. Hai thông tín viên Stéphane Lagarde (RFI) và Brice Pedroletti (Le Monde) đã g p ông Ngô i V V t i x ng v c a ông, n m vùng ngo i ô B c Kinh. Tr l i câu h i, công vi c h ng ngày c a ông là nh th nào k t khi ông đ c th v nhà, ngh sĩ Ngô i V V cho bi t :

Ngô i V V : Tôi không có l ch làm vi c c th , nh ng tôi luôn luôn b n r n. M i bu i sáng, tôi ph i làm vi c v i các đ ng nghi p c a tôi và tr l i các th c m c c a h . Chúng tôi cũng ph i lên k ho ch cho cu c tri n l m t ng lai và tr l i email. Có r t nhi u chuy n đ làm. Khi tôi có m t chút th i gian r nh r i, tôi truy c p m ng Internet, ch đ chào h i gi i tr t ng tham gia vào vi c quy n góp t i n (LTS : vi c quy n t i n là nh m đ giúp ông đ ng các kho n t i n b t bu c tr c khi làm th t c kháng cáo). Tôi tr l i các câu h i c a nh ng ng i truy c p Internet. Sau đó, vào bu i chi u, khi th i gian cho phép, tôi đ n công viên đ t p th d c và dành th i gian cho con c a tôi. Sau b a ăn t i, tôi ký gi y biên nh n cho các kho n t i n đ ng góp g i cho chúng tôi. Chúng tôi đã h a là s hoàn tr các kho n t i n cho vay này. Và đó là m t công vi c dài h i. M i ngày tôi ph i ký h n 300 t biên nh n. Chúng tôi hi n đã làm xong 8000 t m, còn kho ng 22000 t biên nh n ph i làm. Công vi c c a tôi là c g ng trao đ i và t o quan h giao l u v i h .

RFI : Công ty Fake c a ông b bu c t i "tr n thu ", h n gi thì th t c t t ng này đã đi đ n đâu?

Ngã i V V : Nh các b n bi t, tôi đã b b t ngày 3 tháng 4 năm 2011 và đ c tr t do vào ngày 22 tháng 6. Vi c b t gi đã đ c ti n hành mà không h có m t th t c pháp lý nào c . Khi công an th tôi ra, cũng không có m t l i gi i thích rõ ràng. Tôi luôn yêu c u là xin cho tôi bi t : tôi b b t giam v t i gì ? ban đ u, l i cáo bu c đ a trên nh ng gì tôi đã bày t trên m ng xã h i và đ a trên các tin nh n (tweets). Thêm vào đó, còn có nh ng phát bi u c a tôi v i báo chí n c ngoài. Khi tôi đ c th v nhà, thì lúc đó tôi m i phát hi n ra tôi b bu c t i tr n thu . H nói v i tôi r ng : l i bu c t i này không nh m vào tôi mà th t ra nh m vào công ty Fake, n i tôi đang làm vi c. V n đ ở đây là các l i bu c t i này không có b ng ch ng và không đ a theo th t c pháp lý. H không bao gi tr l i cho chúng tôi các tài li u mà công an đã t ch thu trong lúc khám xét đ u tra.

Ngoài tôi ra, h còn b t gi m t nhân viên qu n lý và m t ki n trúc s làm vi c v i tôi đ bu c h ph i thú nh n. Trong s hai đ ng nghi p này, có m t ng i suýt n a là ch t trong lúc t m giam vì lên c n đau tim. Hi n gi , chúng tôi v n ph i n p h n 15 tri u nhân dân t (1,8 tri u euros) ti n ph t. Theo lu t pháp, chúng tôi ph i đóng tr c 8.450.000 nhân dân t (967.000 €) đ có th kháng đ n và b t đ u th t c bi n h . Đó là nh ng gì mà chúng tôi đã làm. Theo tôi nghĩ, h mu n chúng tôi b c n ti n, không còn đ kh năng đ xoay s , nh ng b t ng thay, ch trong vòng ch a đ y m t tu n, phong trào v n đ ng nh ng ng i ng h chúng tôi đã quên góp kho ng 9 tri u nhân dân t . Bây gi , chúng tôi có th đ đ n kháng cáo. Chúng tôi còn ph i ch xem là li u v này s ti p đ i n v i m t phiên toà xét x hay không. Đi u này ch a ai bi t tr c đ c.

RFI: Có bao nhiêu nhân viên làm vi c v i ông trong công ty, và nh ng ng i này cũng b phi n nh i u b i các th t c pháp lý hay không?

Ngã i V V : Sau khi đ c th v nhà, thì tôi m i bi t đ c r ng ba ng i trong gia đình tôi và b n đ ng nghi p c a tôi cũng đã b t m giam trong h n hai tháng li n. H đã th c s b b c đ i. Trong s nh ng ng i này, có m t ng i ch là tài x công ty, ng i th hai là m t đ ng nghi p, h đã tr i qua nhi u giây phút h t s c khó khăn trong th i gian t m giam. Hôm tôi b b t (3 tháng 4 năm 2011), t t c nh ng ng i làm vi c v i tôi, t c h n m t ch c ng i, đ u b đ a v s c nh sát đ th m v n. G n đây h n n a, công an l i đ n nhà đ m i nhi u ng i lên th m v n : trong đó có v tôi, m t nhà nh p nh và m t khách hàng mu n đ t mua tác ph m c a tôi. T t c đ u ph i tr l i các câu h i c a c nh sát.

RFI : Các đ i u k n giam gi ông trong g n ba tháng là nh th nào và m i l n th m v n h đã đ t v i ông nh ng câu h i gì ?

Ngã i V V : Tính t ng c ng , tôi đã b giam trong vòng 81 ngày. Trong su t th i gian này, tôi đã b th m v n h n 50 l n. Và trong các cu c th m v n, h u nh các câu h i đ u xoay vào s đ n thân hay quan đ i m chính tr c a tôi. Ch ng h n nh câu h i : "ông đã có vai trò gì trong cu c Cách m ng hoa lài?". Tôi th t s không bi t là ph i tr l i nh th nào tr c m t câu h i nh v y. Lúc đó tôi ch nói : "Các ông bi t tôi là m t ngh sĩ đ c l p, tôi làm vi c theo tr c giác. Tôi không bao gi thu c v m t đ ng phái hay b t k m t t ch c nào..." Sau đó h chuy n qua

hỏi tôi trên nhàn nhàn gì tôi đã viết vào nhàn nhàn năm 2007 - 2008 (LTS : Ngô Văn Văn đã dấn thân báo và quyên nãi các gia đình nạn nhân trên đường đi T. Xuyên).

Hồi chớ trích tôi đã có một tiếng đi u hân lảo xốc xốc c trong kho nhàn nhàn một chớ bài viết đi kích chính quyên. Nhàn nhàn bài viết này báo xốc vào hàng phôn kháng nhàn nhàn "tết đi quyên nãi nhà nãi c." Hồi đi t này cho tôi vì tôi đã dám phát bi u trong một số hỏi th o t i Đ i h c H nh K ng. Nhàn nhàn dĩ nhiên, h ph i tìm một cái c khác đi có th truy t tôi nh m t t i ph m. T đó m i n y sinh ra t i tr n thu hay t i s h u phim nh khiêu dâm. Lúc đi u tôi r t ng c nhiên và tôi nói v i h : "Các trò này r t là tr con, không ai s tin các ông đâu ! M i ng i đi u bi t r ng đây là m t v án chính tr ". H tr l i tôi r ng : "đ a s m i ng i s tin" đi u mà h nói. Trong th c t , d ng ý c a h đã rõ ràng ngay t đi u. G n ba tháng sau đó, h đi t nhiên th t ra mà không h báo tr c. Nhàn nhàn sau đó, h v n t i p t c nh c đi nh c l i r ng : tôi s b k t án h n 10 năm tù giam. Tôi s m t t do đi tr giá cho t i ác c a tôi.

RFI: Trong th i gian bị giam cầm, ông có bu c ph i t k m đi m, t phê bình?

Ngô Văn Văn : Có, đó là một phôn c a th t c khi báo n lâm vào tình hu nhàn nhàn. Báo ph i viết v nhàn nhàn sai l m mà báo n nghĩ là báo n đã ph m ph i. T t nhiên là báo n t ch i làm chuy n này, nhàn nhàn h nói : "N u ông không t phê bình, thì tr ng h p c a ông s không bao gi đi c gi i quy t. Ông s không có lu t s bi n h , không đi c quy n liên h v i gia đình, không c n ph i có tòa xét x , và tình tr ng này có th kéo dài h n m t năm". Nhàn nhàn tôi đã ph m t i gì ? Tôi báo h : n u th t s có l i, thì l i đó là do h ho c tôi quy t đi nh, ch v m t pháp lý, tòa án không th xác đi nh đi c. H l p đi l p l i r ng : n u tôi không nh n l i, thì m i chuy n "c t i p t c nh th này". Tôi nh có nói v i h : "Tôi không bi t các ông mu n bu c tôi t i gì. Các b c nh kho thân đăng trên Internet là tác ph m ngh thu t và tôi bi t không có đi u lu t nào mà ph n đi i l i đi u đó".

Sau đó tôi t i p t c th o lu n, tôi yêu c u h cung c p báo ch nh nhàn nhàn v n không có câu tr l i. Sau một th i gian dài, tôi m i d ng ý viết : "N u có th ch nh minh r ng đó th c s là m t t i ác, thì lúc đó tôi s tr l i các cáo bu c". Tôi đã ph i viết chín ho c m i bài t phê bình, nhàn nhàn m i l n tôi không công nh n là mình có t i mà lúc nào cũng ghi rõ : N u đi u đó nh các ông ch nh minh th t s là có t i, thì tôi s tr l i các cáo bu c".

Tình hu nhàn nhàn lúc đó th t là khó khăn. Vì m i ngày, h l p đi l p l i v i tôi r ng : ông s trong tù h n m t năm, ông s không đi c xét x b i m t tòa án. Nhàn nhàn khó h n n a, là tôi không có b t k thông tin nào khác, tôi không h bi t chuy n gì đang x y ra bên ngoài. Hai ng i lính canh gác luôn đi ng tr c m t tôi, 24 trên 24, h nhìn tôi mà không h có m t l i gi i thích.

RFI : Trong g n ba tháng bị t m giam, nhàn nhàn kho nh kh c nào theo ông là khó khăn, kh nh c nh t ?

Ngô Văn Văn : Cha tôi là một nhà th và sau khi t Paris tr v Trung Qu c, ông t ng báo giam gi b i Qu c Dân Đ ng. Sau đó ông báo đầy, s ng l u vong trong th i Cách m ng Văn hóa Tân C ng. Vì v y, tôi sinh tr ng trong m t hoàn c nh gia đình đi y khó khăn. Không ph i ch v gia đình tôi nghèo kh , mà còn do cái b i c nh đàn áp chính ki n r t m nh m vào th i đó. Cu c Cách m ng Văn hóa hoàn toàn h y đi t tính ch t nh n b n, nó xóa b toàn b các giá tr có t th i Trung Hoa c đi. Báo thân tôi đã t ng ch nh ki n nhi u tình hu nhàn nhàn v y, tôi hi u

rõ ràng v cách b t giam theo ki u này và nh ng n i đau kh do hoàn c nh này gây ra. Tôi không h có o t ng gì v nh ng ng i có quy n l c trong tay. Dù v y, tôi ph i th a nh n r ng, tôi hoàn toàn b b t ng . Tôi không ng c nhiên cho l m khi tôi b ch n l i s n bay, r i b đ a m t cách bí m t t phi tr ng đ n tr i giam. Tôi cũng không ng c nhiên khi h che kín khuôn m t c a tôi, tr c khi công an th ng ph c t ng tôi vào hàng gh sau c a xe h i, tôi không ng c nhiên khi h còng tay tôi và c i áo qu n tôi ra đ khám xét, b i vì tôi nghĩ đó là đi u mà h v n th ng làm.

Ng c l i, tôi th t s choáng váng b t ng khi tôi nghe nói r ng tôi không có quy n ti p xúc v i m t lu t s trong g n sáu tháng và tôi không th nói v i gia đình là tôi đang ở đâu. Lúc đó, tôi m i c m th y r ng m i chuy n th t s là không n. Ngay vào lúc đó, tôi nh n ra r ng không có m t lu t s nào, hay m t pháp lu t nào có th b o v cho tôi. Vì v y, b t c ai trong hoàn c nh c a tôi đ u c m th y tuy t v ng. N u b n làm đi u gì đó sai trái, th m chí ngay c khi b n ph m t i gi t ng i, b n v n có quy n đ c lu t s thông báo v nh ng gì s x y ra v i b n. Nh ng trong các v án chính tr , đ lu n t i ng i ta ch đ a vào s c m thù. B n không th bi t h ghét b n đ n m c nào và b n cũng không bi t b n đã làm gì đ gây ra m t s thù ghét nh v y.

Đi u duy nh t mà tôi đã làm là bày t quan đi m cá nhân trên m t trang blog. Nh ng tr c khi b th m v n, tôi không th bi t r ng tôi b b t ph i ch ng là do đã phát bi u v tr n đ ng đ t T Xuyên? Hay là vì tôi lên ti ng ph n đ i vi c x ng v c a tôi Th ng H i b phá h y? H c đ n đ p h i tôi nh ng câu nh : "Ông quen bi t bao nhiêu ng i n c ngoài ? Ngh nghi p c a h là gì ? Ông đã làm gì cách đây 20 năm tr c, khi còn đang ở New York? Ti n c a ông đ n t đâu ? Ông có đ c tài tr b i các t ch c bài Trung Qu c? "B n thân tôi c m th y tôi đang lâm vào m t tình th h t s c vô lý, nh ng c n ác m ng l i r t hi n th c.

Đi u khó khăn nh t là tôi ph i c n rằng ch u đ ng, t ng giây t ng phút. Tôi không h bi t là hoàn c nh này s kéo dài bao lâu. Sau m t th i gian, b n đ n đ n ý th c r ng tr c khi b đ a ra tòa, thì b n đã b lu n t i r i có nguy c b k t án m i năm tù giam. M i chuy n x y ra nh th b n đang b ng i ta kêu án, đòi b tù, ch không ph i là m t cu c th m v n trong quá trình đi u tra. H gây áp l c và nói th ng r ng : ông s không bao gì nhìn th y l i m ông, trong m i năm n a, khi ông ra tù, con ông đã l n và s không còn nh n ra cha c a nó. Đây là m t tình hu ng r t khó khăn t ngày này qua ngày n , cho dù tôi không tin, nh ng nó l i tr thành th c t duy nh t đ i v i tôi.

RFI: Ông có th nói v th i thanh niên c a ông, nh ng năm tháng mà ông s ng và làm vi c i New York ?

Ng i V V : Tôi sinh ra ở Trung Qu c vào cu i nh ng năm 1950, vì v y tu i th c a tôi g n li n v i cu c Cách m ng văn hóa. Sau Cách m ng Văn hóa, tôi có c h i đi New York. Nh ng vào lúc đó, tôi không bi t nói ti ng Anh và ít có ki n th c v văn hóa ph ng Tây. Lúc đó tôi mu n đi ra n c ngoài vì tôi mu n đ c t do, mu n tr n thoát kh i Trung Qu c, b i vì tôi nghĩ r ng, n u l i, tôi không bao gì có th s ng n i. Có th nói trong th i gian đ u t i New York, tôi bu c ph i n l c thích nghi v i cu c s ng m i, đ h c h i t duy n p s ng cũng nh ngh thu t. Vì v y, trong nh ng năm 1980, tôi s ng lang thang ở New York mà không th c s có ch đích. Tôi ở l i New York trong vòng 12 năm (t năm 24 tu i đ n 36 tu i) và r t ít liên h v i gia đình. Mãi đ n khi tôi bi t tin cha tôi lâm b nh n ng, thì lúc đó tôi m i có c h i đ v thăm gia đình. Khi tr v Trung Qu c, thì tôi m i nh n ra tôi đã có h n 10000 đ n phim mà tôi đã th c hi n

New York. Sau đó tôi b t đ u đ ăng trên m ă ng internet các b c ă nh này : m i ngày c ă tr ă m t ă m. Đ ă n nay thì trên m ă ng Twitter, có kho ă ng 200000 t ă m ă nh c ă a tôi. Tôi nghĩ vào th i gian đó tôi là m t trong nh ă ng ngh ă sĩ ho t đ ă ng nhi u nh t ă Trung Qu c. Tôi có m ă trang blog trên m ă ng sina.com , đ ă c kho ă ng 13 tri u ng ă i ú ng h ă , theo dõi. Trang blog c ă a tôi b ă đ ă ng c ă a vào ngày 28 tháng 5 năm 2009.

RFI : Vì sao trang blog c ă a ông b ă đ ă ng c ă a ? Ph i ch ă ng là do các bài vi t c ă a ông v ă tr ă n đ ă ng đ t T Xuyên ?

Ngô i V V : V ă ng, h ă g i đ i n tho i cho tôi trong đêm 28/5/2009 tr ă c khi h ă đ ă ng c ă a trang blog. Nh ă ng ng ă i đ u đây là quan ch ă c c ă p cao. H ă nói v i tôi r ă ng : "Ngày 4 tháng 6 s ă p đ ă n, ông có th ă h ă a v i chúng tôi là không g i b t k ă bài vi t nào v ă ngày này hay ch ă ng ? (LTS : Ngày 4/6/2009 là k ă ni m phong trào Mùa Xuân B ă c Kinh, đ ă ng 20 năm sau v ă th ă m sát Thiên An Môn 4/6/1989). Vào lúc đó, tôi tr ă l i r ă ng : "tôi không có ý đ ă nh vi t bài v ă s ă ki n 4/6, cho dù không có ý đ ă nh, nh ă ng tôi không th ă h ă a r ă ng tôi s ă không vi t gì c ă , b i v i đ i u đó v i ph ă m quy ă n t ă do ngôn lu ă n". Ch ă vài ti ă ng đ ă ng h ă sau, bat rang blog c ă a tôi hoàn toàn b ă đ ă ng c ă a trên các m ă ng sina, sohu và m t đ i n đ ă n thông tin khác.

Sau s ă ki n này, m t s ă thanh niên đã g i i thi u cho tôi m ă ng Twitter, n i mà tôi tr ă thành m t thành viên tích c ă c. M t trong nh ă ng t ă m ă nh đ u tiên mà tôi g i lên m ă ng này là b c ă nh ch ă p tôi kho ă thân, trong tay c ă m hình t ă ng "caonima" đ ă che b ă ph ă n sinh đ ă c (LTS caonima đ ă ch sát nghĩa có nghĩa là "ng ă a c ă và bùn", nh ă ng trong cách khai thác s ă đ ă ng âm l i là m t cách ch ă i khéo, cho nên tr ă thành bi u t ă ng c ă a s ă ph ă n kháng, lu ă n lách l ă i kéo ki m duy t c ă a chính quy ă n Trung Qu c). Đ i u đó dĩ nhiên không làm cho các c ă quan ki m duy t hài lòng, và có th ă nói là v i c quy t i s ă h u các hình ă nh "khiêu dâm" b t ngu ă n t ă các t ă m ă nh ch ă p nh v ă y.

RFI : T i New York, ông có g ă p nh ă ng nh ă n v ă t nh ă Andy Warhol hay là nhóm nh ă c Velvet Underground ? Trong tác ph ă m ngh ă thu t ă nh h ă ng c ă a ông đ n t ă đ ă u ?

Ngô i V V : Đ i v i g i i ngh ă sĩ, Andy Warhol vào nh ă ng năm 1980 không còn là m t ch ă đ ă nóng b ă ng. Tôi t ă ng g ă p ông y m t l ă n nh ă ng chúng tôi không th ă c s ă quen bi t nhau. Andy Warhol là bi u t ă ng c ă a nh ă ng năm 1960 và 1970 nhi u h ă n là 1980. Nói v ă nh h ă ng, thì tôi tôi r ă t tôn tr ă ng ng ă ng m ă ngh ă sĩ Marcel Duchamp, cũng nh ă th ă h ă c ă a ông, nh t là các nhà trí th ă c Pháp và qu c t ă tham gia vào cùng m t trào l u qu c t ă : ch ă nghĩa siêu th ă c và phong trào Dada. Đây là m t nhóm ngh ă sĩ can đ ă m, có quan đ i m đ ă c đ ă o và t ă m nhìn xa v ă m t ngh ă thu t và văn hóa. Và t ă t nhiên, tôi yêu chu ă ng nhi u ngh ă sĩ M , trong đó có Warhol. Theo tôi, Warhol là m t trong nh ă ng g ă ng m t tài ba trong s ă các ngh ă sĩ cùng th i, ông th ă c s ă bi t th ă hi n văn hóa c ă a xã h i tiêu th ă mà ông đ ă ng s ă ng.

RFI : H i n t i, ông có th ă i gian hay không đ ă làm v i c trên các đ ă án m i ?

Ngô i V V : Tôi ph i hoàn thành các đ ă án đ ă đ ă c xúc ti n t i nhi u n i khác nhau. T ă t c ă các đ ă án này đã đ ă c lên ch ă ng trình tr ă c cái kho ă ng th i gian hay ngay vào lúc tôi b ă giam g i . Th t ra thì v i t ă t c ă nh ă ng gì đ ă ng đ i n ra xung quanh tôi, tôi không th ă nào xu t hi n, tham gia hay khai m ă c các cu c tri n l ă m. Cu c tri n l ă m các sáng tác c ă a tôi t i Đ ă i B ă c n ă m trong s ă này. Đ ă ng th i, tôi cũng đ ă ng làm v i c trên nh ă ng công trình m i, nh ă ng đ i u đó đòi

hỏi rồi thì u thì i gian chu n b .

Khi tôi làm quen với Internet, tôi rất thích ph ng ti n truy n thông này. Tôi nghĩ rằng đó là công cụ quan trọng nhất thay đổi hoàn toàn ph ng th c truy n thông cũng như cung cách của con người trong việc trao đổi thông tin, dĩ nhiên ý tưởng. Trong thế kỷ , tôi luôn nghĩ rằng một nghệ sĩ phải tìm cách mới để nghệ thuật thể hiện bản thân mình, mà còn để giao tiếp với những người không nhất thiết phải là nghệ sĩ. Tôi đã thực hiện tác phẩm Fairy Tale trong khuôn khổ án hợp tác với Documenta ở Kassel của Đức. Nhưng có mạng internet, mà tôi đã tuyển lựa 1001 người Trung Quốc. Tất cả các cuộc trao đổi đều thực hiện qua Internet. [...]

Cùng với, Internet một ph ng ti n truy n thông đã được sử dụng với mục đích nghệ thuật : nó phục vụ cho một tác phẩm văn hoá như u h n là một công cụ kỹ thuật. Ngoài ra, còn có công việc của tôi liên quan đến trên đường phố ở TP. Xuyên, các cuộc đi u tra khảo sát, thu thập thông tin từ các nhân chứng tại chỗ, đều qua mạng Internet. Các cuộc thảo luận trên các diễn đàn trực tuyến đã tạo ra sinh lực, khí thế cho các phong trào xã hội dân sự trên mạng. [...] Không ai có thể ngăn chặn chúng tôi, ngay cả khi bị giam giữ tôi ở trong tù, họ không biết phải làm thế nào để ngăn chặn một phong trào đang chuyển đổi.